การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐ

สกร. ระดับอำเภอหาดสำราญ

ส่วนที่ ๑ บทนำและข้อมูลพื้นฐาน

๑. หลักการและเหตุผล

สกร.ระดับอำเภอหาดสำราญ เป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่มีภารกิจสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุนและจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับประชาชนทุกช่วงวัย การดำเนินงานของสกร.ระดับอำเภอหาดสำราญ จึงเกี่ยวข้องโดยตรงกับการบริหารจัดการงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การบริหารงานบุคคล และการใช้อำนาจตามตำแหน่งหน้าที่ ซึ่งเป็นประเด็นที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดการทุจริตและประพฤติมิชอบได้ หากขาดระบบการควบคุมและป้องกันที่รัดกุม

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานสกร.ระดับอำเภอหาดสำราญ เป็นไปอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ และสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการ ทุจริต สกร.ระดับอำเภอหาดสำราญ จึงได้ดำเนินการประเมินความเสี่ยงการทุจริตเชิงรุก ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ ขึ้น เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการกำหนดมาตรการ กลไก และการ ควบคุมภายใน เพื่อป้องกันความเสี่ยงการทุจริตที่อาจเกิดขึ้นในกระบวนการทำงานได้อย่างทันท่วงที

๒. วัตถุประสงค์ของการประเมินความเสี่ยง

๑. เพื่อวิเคราะห์และระบุความเสี่ยงการทุจริตที่อาจเกิดขึ้นในการดำเนินงานของสกร.ระดับอำเภอหาดสำราญ โดยเฉพาะในกระบวนการที่มีความเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์

๒. เพื่อประเมินระดับความรุนแรงและโอกาสเกิดของความเสี่ยง เพื่อจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยงที่ต้องได้รับการควบคุมอย่างเร่งด่วน

๓. เพื่อกำหนดมาตรการ กลไก และแนวทางการควบคุมความเสี่ยง เพื่อป้องกันและลดโอกาสการเกิดการทุจริตให้เหลือน้อยที่สุด

๔. เพื่อสร้างความตระหนักรู้และส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่ไม่ทนต่อการทุจริต ให้บุคลากรทุกระดับมีส่วนร่วมในการป้องกันการทุจริต

๓. นิยามศัพท์

ความเสี่ยงการทุจริต หมายถึง ความเสียงที่เกิดจากการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ ในตำแหน่งหน้าที่ หรือการใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตเชิงรุก (Proactive Fraud Risk Assessment) หมายถึงกระบวนการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบเพื่อระบุถึงเหตุการณ์หรือการกระทำใดๆ ที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กร ก่อนที่เหตุการณ์นั้นจะเกิดขึ้นจริง เพื่อนำไปสู่การวางแผนป้องกันล่วงหน้า

๔. ขอบเขตการประเมินความเสี่ยง

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) ในฐานะ กลไกของฝ่ายบริหารในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตในภาครัฐ ได้ขับเคลื่อนการดำเนินการ ภายใต้บริบทใหม่ที่เน้นเรื่องการป้องกัน ป้องปรามที่เป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการสกัดกันยับยั้งเพื่อไม่ให้เกิด การทจริตโดยการประเมินความเสี่ยงการทุจริต คู่มือแนวทางการประเมินความเสี่ยงการทุจริต จึงเป็นเครื่องมืองมือหลักที่สำนักงาน ป.ป.ท. ใช้เพื่อขับเคลื่อนให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการประเมิน ความเสี่ยงการทจริต เพื่อป้องกันสกัดกั้น ลด และปิดโอกาสการทุจริต เพื่อยกระดับคำคะแนนดัชนี การรับรู้การทุจริต CorruptionPerceptions Index CPI) โดยได้จำแนกประเภทการบริหารจัดการ ความเสียงการทุจริตเป็น ๓ ด้าน ดังนี้

ด้านที่ ๑ ด้านการอนุมัติ อนุญาต ได้แก่ การให้บริการด้านการอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการให้บริการภาครัฐ

ด้านที่ ๒ การใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่ (Authority) คือ อำนาจที่ได้มาจากการดำรง ตำแหน่งใดตำแหน่งหน้าที่ ตำแหน่งหน่งหนึ่ง โดยกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ที่มีการปฏิบัติหรือละเว้น การปฏิบัติในทางมิชอบ

ด้านที่ ๓ ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ ได้แก่ โครงการที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณในปีที่ทำการ ประเมิน ของ ทุกประเภทงบประมาณ ได้แก่ งบดำเนินงาน งบลงทุน งบรายจ่ายอื่น งบอุดหนุน หรือเงิน ที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น งบกลาง เงินนอกงบประมาณ และ โครงการที่จ่ายขาดจากเงินสะสม ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต ๕ ขั้นตอน
ตามคู่มือฯ ของสำนักงาน ป.ป.ท.

ขั้นตอนที่ ๑. การคัดเลือกกระบวนงานหรือโครงการที่มีความเสี่ยงการทุจริต

ชื่อหน่วยงาน สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดตรัง

ประเภทความเสี่ยงด้านที่ ๒ ด้านการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่ หมายถึง การประเมินความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจตามกฎหมาย การสั่งการ การอนุมัติ อนุญาต การใช้ดุลยพินิจ หรือการปฏิบัติหน้าที่ที่อาจมีการเอื้อประโยชน์หรือเลือกปฏิบัติ

ชื่อกระบวนงาน/กิจกรรม การเบิกจ่ายเงินงบประมาณ

ขั้นตอนที่ ๒ การกำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต

จากการวิเคราะห์กระบวนงานทั้งหมดของสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดตรัง คณะทำงานได้คัดเลือกกระบวนงานที่มีความเสี่ยงสูงสุด ในด้านการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่ ซึ่งเป็นภารกิจหลักและมีเม็ดเงินกระจายไปยังสถานศึกษาในสังกัด ๑๐ อำเภอ

ลำดับที่	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต
๑	ตรวจสอบความถูกต้องเอกสารเบิกจ่ายงบประมาณให้ถูกต้อง ครบถ้วน เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ	เจ้าหน้าที่อาจใช้ดุลยพินิจในการตรวจสอบความ ครบถ้วนเอกสารการเบิกจ่ายไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน
๒	การวางเบิก ขบ.๐๒ ในระบบ New GFMIS Thai คือการขอเบิกเงินงบประมาณ ที่ไม่อ้างใบสั่งซื้อ/สัญญา (ไม่มี PO)	เจ้าหน้าที่อาจเลือกปฏิบัติในการให้บริการและการใช้อำนาจตามกฎหมายเพื่อเอื้อประโยชน์แก่พวกพ้อง
๓	จ่ายเงินงบประมาณ KTB Corporate Online	เจ้าหน้าที่อาจมีการโอนเงินให้ผู้ไม่มีสิทธิรับเงินหรือ โอนเงินให้ตนเอง

ขั้นตอนที่ ๓ การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

๓.๑ เกณฑ์ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood)

โอกาสเกิดการทุจริต (Likelihood)	
๕	โอกาสเกิดขึ้นได้มากที่สุด
๔	โอกาสเกิดขึ้นได้บ่อยครั้ง
๓	โอกาสเกิดขึ้นได้บ้าง
๒	โอกาสเกิดขึ้นได้น้อย
๑	ไม่เคยเกิดขึ้นหรือโอกาสเกิดขึ้นน้อยมาก

๓.๒ เกณฑ์ระดับผลกระทบ (Impact)

ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)	
๕	เกิดความเสียหายแก่หน่วยงาน เจ้าหน้าที่ถูกลงโทษ
๔	ภาพลักษณ์ของหน่วยงานติดลบเรื่องความโปร่งใส ขาดความเชื่อมั่นจากประชาชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ต่อหน่วยงาน
๓	มีหนังสือร้องเรียนและตั้งคำถามต่อการปฏิบัติของหน่วยงาน
๒	ปรากฏข่าวลือการทุจริตของหน่วยงาน มีการสอบถามข้อมูล
๑	ไม่เคยเกิดขึ้นหรือเกิดความเสียหายแก่หน่วยงาน

๓.๓ ตารางเกณฑ์ระดับความเสี่ยง (Risk Matrix)

Risk Score					
โอกาส (Likelihood)	ผลกระทบ (Impact)				
	๑	๒	๓	๔	๕
๕	ปานกลาง	สูง	สูงมาก	สูงมาก	สูงมาก
๔	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูงมาก	สูงมาก
๓	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง	สูงมาก
๒	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง
๑	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง

ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

- สีเขียว : ความเสี่ยงระดับต่ำ : ยอมรับได้ ควบคุมตามปกติ (น้อยกว่า ๕ คะแนน)
- สีเหลือง : ความเสี่ยงระดับปานกลาง : ยอมรับได้แต่ต้องมีมาตรการเฝ้าระวัง (๕ – ๙ คะแนน)
- สีส้ม : ความเสี่ยงระดับสูง : ต้องกำหนดมาตรการจัดการความเสี่ยงทันที (๑๐ – ๑๔ คะแนน)
- สีแดง : ความเสี่ยงระดับสูงมาก : ไม่สามารถยอมรับได้ ต้องแก้ไขและรายงานผู้บริหารด่วน (๑๕ คะแนนขึ้นไป)

ขั้นตอนที่ ๔ การประเมินความระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

ลำดับที่	ขั้นตอน การดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยง การทุจริต	Risk Score (L x I)			
			(Likelihood)	(Impact)	Risk Score	ระดับความเสี่ยง
๑	การตรวจสอบความถูกต้องเอกสาร เบิกจ่ายงบประมาณให้ถูกต้อง ครบถ้วน เป็นไปตามระเบียบของทาง ราชการ	เจ้าหน้าที่อาจใช้ดุลยพินิจในการตรวจสอบ ความครบถ้วนเอกสารการเบิกจ่ายไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน	๔	๓	๓	สูง
๒	การวางเบิก ขบ.๐๒ ในระบบ New GFMIS Thai คือการขอเบิกเงิน งบประมาณที่ไม่อ้างใบสั่งซื้อ/สัญญา (ไม่มี PO)	เจ้าหน้าที่อาจเลือกปฏิบัติในการให้บริการและการใช้อำนาจตามกฎหมายเพื่อเอื้อ ประโยชน์แก่พวกพ้อง	๓	๔	๔	สูง
๓	การจ่ายเงินงบประมาณ KTB Corporate Online	เจ้าหน้าที่อาจมีการโอนเงินให้ผู้ไม่มีสิทธิ รับเงิน	๓	๕	๕	สูงมาก

ขั้นตอนที่ ๕ การจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต

ชื่อกระบวนงาน/กิจกรรม การเบิกจ่ายเงินงบประมาณ

ลำดับที่	ขั้นตอน การดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยง การทุจริต	ระดับความเสี่ยง	มาตรการควบคุมหรือป้องกันความเสี่ยงการทุจริต	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
๑	การตรวจสอบความถูกต้องเอกสาร เบิกจ่ายงบประมาณ	เจ้าหน้าที่อาจใช้ดุลยพินิจในการตรวจสอบความครบถ้วนเอกสารการ เบิกจ่ายไม่เป็น มาตรฐานเดียวกันหรือการเรียกรับสินบนการปฏิบัติงานที่รวดเร็วขึ้น	สูง	- จัดทำแนวทางการจัดทำเอกสารประกอบการเบิกจ่ายเงินของสถานศึกษา ในสังกัด - ประกาศเจตนารมณ์ นโยบาย No Gift Policy เพื่อให้ บุคลากรสถานศึกษา ในสังกัดยึดถือปฏิบัติ อย่างเคร่งครัด	- มีแนวทางการจัดทำ เอกสารประกอบการ เบิกจ่ายเงินของสถานศึกษาในสังกัด - จัดโครงการอบรมพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการเงินและพัสดุ - เผยแพร่แนวทางการ เบิกจ่ายในสถานศึกษา ในสังกัดได้รับทราบ - กำกับติดตามการดำเนินงานและกำชับ ให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามระเบียบฯ อย่างเคร่งครัด	ตค.68 - กย.69	กลุ่มอำนวยการ

ชื่อกระบวนงาน/กิจกรรม การเบิกจ่ายเงินงบประมาณ							
ลำดับที่	**ขั้นตอน การดำเนินงาน**	**ประเด็นความเสี่ยง การทุจริต**	**ระดับความเสี่ยง**	**มาตรการควบคุมหรือป้องกันความเสี่ยงการทุจริต**	**วิธีดำเนินการ**	**ระยะเวลา**	**ผู้รับผิดชอบ**
๒	การวางเบิก ขบ.๐๒ ในระบบ New GFMIS Thai คือการขอเบิกเงิน งบประมาณที่ไม่ อ้างใบสั่งซื้อ/ สัญญา (ไม่มี PO)	เจ้าหน้าที่อาจเลือกปฏิบัติในการ ให้บริการและการ ใช้อำนาจตามกฎหมายเพื่อเอื้อประโยชน์แก่พวกพ้อง	สูง	- การสร้างความโปร่งใส เจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด แยกแยะผลประโยชน์ส่วนตนออกจากส่วนรวม - การประกาศเจตนารมณ์นโยบาย No Gift Policy - จัดทำแนวทางการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่	- กำกับติดตามการดำเนินงานเจ้าหน้าที่ในดำเนินงานให้เป็นไปตามขั้นตอนตามลำดับ	ตค.๖๘ - กย.๖๙	กลุ่มอำนวยการ
๓	การจ่ายเงินงบประมาณ KTB Corporate Online	เจ้าหน้าที่อาจมีการโอนเงินให้ผู้ไม่มีสิทธิรับเงินหรือโอนเงินให้ตนเอง	สูงมาก	- กำหนดให้มีการตรวจสอบรายงานจากระบบ KTB Corporate Online - อบรมบุคลากร “การปฏิบัติงานภายใต้หลักธรรมาภิบาลและการปลูก จิตสำนึกในการต่อต้านการทุจริต - จัดให้มีช่องทางการรับเรื่องร้องเรียนการทุจริต	-ผู้บังคับบัญชามีการควบคุมและติดตามการทำงานอย่างสม่ำเสมอ - มีคำสั่งแต่งตั้งกำหนดตัวบุคคลผู้มีสิทธิเข้าใช้งานในระบบ KTB Corporate Online - ตรวจสอบรายการโอนเงินอย่างละเอียด ก่อนอนุมัติโอนเงิน - ตรวจสอบรายงานสถานะเงินงบกระทบ ยอดเงินฝากธนาคาร ทุกสิ้นเดือน	ตค.๖๘ - กย.๖๙	กลุ่มอำนวยการ